

Bevlogen politicus Rita Süssmuth overleden

[Achtergrond](#) - 3 februari 2026 - Auteur: Marja Verburg

Voormalig Bondsdag-voorzitter Rita Süssmuth is zondag op 88-jarige leeftijd overleden. Als drijvende kracht achter de Nederlands-Duitse Conferenties heeft ze veel betekend voor de Nederlands-Duitse betrekkingen. In Duitsland zette ze zich in voor gelijke rechten voor vrouwen en homoseksuelen toen dat in haar partij de CDU nog veel weerstand opriep. Maar daar trok ze zich niets van aan.

‘Lovely Rita’ was haar bijnaam op het hoogtepunt van haar populariteit, naar het liedje van the Beatles. Maar eigenlijk paste die bijnaam niet echt bij de serieuze en volhardende politicus die ze was, schrijft [nieuwssite Tagesschau](#). ‘In haar persoon verbindt ze conservatieve principes en het verlangen naar vrijheid van de generatie van ‘68’, aldus Die Welt. Ze was het moderne gezicht van de CDU en ze was haar tijd ver vooruit, concluderen andere Duitse media als [Die Zeit](#) en [Der Spiegel](#).

Süssmuth wilde eigenlijk verpleegster worden, maar haar vader, leraar van beroep, bracht haar van deze ‘typisch vrouwelijke plannen’ af, vertelde ze daar volgens die Zeit zelf over. Hij had de ‘grote honger naar kennis’ in haar gewekt. Ze ging studeren, volgde postdoctorale opleidingen en werd op haar 34e professor pedagogische wetenschappen, eerst in Bochum, daarna in Dortmund.

Van huis uit katholiek werd ze in 1981 lid van de christendemocratische CDU. Vier jaar later al haalde kanselier Helmut Kohl (CDU) haar naar Bonn om in zijn kabinet minister voor Jeugd, Familie en Gezondheid te worden. Ze had geen enkele politieke ervaring, maar ging direct voortvarend aan de slag. Ze zette zich in voor vrouwenrechten - ze zorgde er onder meer voor dat vrouwen makkelijker konden werken - en haalde zich de woede van veel partijgenoten op de hals toen ze pleitte voor liberalisering van de abortuswet en voor de legalisering van relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht.

Gratis condooms

Ze speelde ook een belangrijke rol in de bestrijding van en de omgang met hiv en aids in Duitsland, schrijft journalist Nikolaus Bernau in een in memoriam in de [Tagesspiegel](#) (betaalmuur). Mensen met aids en homoseksuelen werden in de

beginjaren van de ziekte zwaar gestigmatiseerd, schrijft Bernau. 'De Beierse minister van Gezondheid Peter Gauweiler ging tekeer tegen door homo's bezochte bars, ontmoetingsplekken en sauna's, wilde mensen gedwongen op hiv laten testen en beloofde namenlijsten als hulpmiddel. Zijn partijcollega (van de CSU - red.) Horst Seehofer, later minister-president van Beieren, wilde hiv-geïnfecteerden in "speciale tehuizen" bij elkaar zetten, zelfs "concentreren".' Süssmuth trok zich niets aan van haar christendemocratische collega's uit Beieren, liet gratis condooms verspreiden en zette in op voorlichting en preventie. "We moeten de ziekte bestrijden, niet de zieken", vond ze.

'Voor Süssmuth was politiek vooral ook direct contact. Dat is de weg tot wederzijds begrip, vond ze'

In 1988 werd ze voorzitter van het Duitse parlement, waarmee Kohl zijn lastige minister had weggepromoveerd, schrijven Duitse media. Ook als Bondsdagvoorzitter - wat ze 10 jaar lang was - bleef ze zich onvermoeibaar inzetten voor vrouwen en voor wat nu de lhbtqi+-gemeenschap heet. Later pleitte ze als voorzitter van verschillende migratie-commissies - wederom tot ongenoegen van veel partijgenoten - voor een betere integratie van immigranten. "Duitsland is al lang een immigratieland", zei ze daar in 2001 over.

Nederlands-Duitse betrekkingen

Na haar politieke carrière bleef Süssmuth tot op hoge leeftijd actief, ook op het gebied van de internationale relaties. Zo was ze van 2006 tot 2023 voorzitter van het Duitse Polen-Instituut. Ook voor de Nederlands-Duitse betrekkingen heeft ze een belangrijke rol gespeeld. Ze was een drijvende kracht achter de Nederlands-Duitse Conferenties (later Nederlands-Duits Forum NDF), zegt Ton Nijhuis, directeur van het Duitsland Instituut Amsterdam. Die bijeenkomsten groeiden vanaf het midden van de jaren negentig uit tot een belangrijke ontmoetingsplaats voor de Duitse-Nederlandse dialoog. Süssmuth bleef er tot op hoge leeftijd bij betrokken. In 2009 kreeg ze, samen met Geert Mak, de [Otto von der Gablentz Prijs](#) voor hun inzet voor de Nederlands-Duitse relaties.

"Süssmuth had een tomeloze energie en was in al haar functies zeer geëngageerd en verbindend", herinnert Nijhuis zich. "Je kunt politiek bedrijven met algemene idealen en bijvoorbeeld via wetsvoorstellen. Maar zij was van: de mouwen opstropen en het gewoon gaan doen. Ze was niet bang. Voor haar was politiek vooral ook direct contact. Dat is de weg tot wederzijds begrip, vond ze. Politiek was voor haar geen abstracte ideologie, maar gaat over mensen."

Ook persoonlijk kwam Süssmuth graag in Nederland. Ze vond dat hier de rechten voor vrouwen en lhbtqi+'ers goed geregeld waren, schrijft de

katholieke [Mariabode](#) in een in memoriam. 'Zo zag zij het ook graag in haar thuisland.' Süßmuth en haar man hadden ook een huisje in Zeeland, waar ze in de vakantie graag kwamen. Daar genoot ze van het 'natuurschoon, de zee en de Nederlandse tolerante mentaliteit'.

Update 24 februari 14:00u: In Berlijn werd [op 24 februari](#) een bijeenkomst gehouden voor politici waarin Rita Süßmuth werd herdacht. Op deze dag hing de vlag op het Rijksdaggebouw halfstok.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/66286/bevlogen-politicus-rita-sussmuth-overleden>